

DEN TRÆGE FOLKELIGE NATIONALISME

Af Henning Salling Olesen, talsperson NEJ til Oprustning - JA til Bæredygtig Sikkerhedspolitik

Tak til Thomas Ubbesen for en vidunderligt velskrevet og tankevækkende kronik i Politiken 19. august 2022. Med udgangspunkt i nogle få unge serberes nationale selvfølelse og et aktuelt blik på serbisk politik får han eksemplarisk vist at den "folkelige nationalisme" er langt mere sejtflydende end forestillingerne om autokratiske ledere og presse censur lader os formode. Direkte krydsklip til briternes fortrængning af imperialt ansvar og trumpismens heroiske Amerika-billede antyder rækkevidden af tankegangen.

Men dens mest umiddelbare aktualitet er naturligvis at det synes at bekræfte den mentale oprustning mod alt hvad der er russisk. Desværre har Thomas Ubbesen formentlig ret i at der er en russisk selvforståelse om Ruslands storhed, russernes ydmyghed og udholdenhed i hårde tider, og Ruslands særlige rolle i verdenshistorien der vil kunne bestå længe efter Putin-regimet – hvis vi tager det for givet som en entydig folkelig bevidsthed!

Men lad os anlægge et socialpsykologisk blik på denne folkelige nationalisme. For Serbiens vedkommende forklarer bekvemmeligheden den selvvalgte serbiske offerrolle og ubehaget ved de historiske realiteter – men det fortæller os også at denne bekvemmelighed er et psykologisk forsvar mod serbernes forventninger om modernisering og demokrati. Idealiserings af Ruslands indsats – og ofre – i "den store fædrelandskrig" som 2. verdenskrig kaldes, er netop en heroisk fortælling som skal mobilisere dem, men den skal også værne mod russernes udbredte skuffelse over at deres land ikke udvikler sig som et moderne velfærdssamfund trods enorme ressourcer og en teknologisk styrkeposition. Det er her potentialerne ligger.

Konsekvensen af Thomas Ubbesens iagttagelse er ikke at intet kan ændres, men at nationalistisk aggression ikke overvindes med militær magt alene. Derfor har vi startet en bevægelse der hedder "NEJ til Oprustning - JA til Bæredygtig Sikkerhedspolitik". Vores mentale oprustning mod alt hvad der er russisk vil kun styrke mytens magt over skuffelsens klarsyn ("det er jo vestens skyld") - den politiske udfordring er at oprette og opretholde en kritisk dialog med det russiske civilsamfund om netop Ruslands forsinkede modernisering.